

Výsledky dotazníkového šetření na čtyřech středních školách

stav před zahájením působení ambasadorů speciální pedagogiky

(zpracovala Mgr. Kristýna Pospíšilová, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.,
kristyna.pospisilova@soc.cas.cz)

Obsahem jedné klíčové aktivity (KA1) v rámci projektu **Speciální pedagog, inspirací k volbě profese**, je působení ambasadorů speciální pedagogiky na čtyřech zapojených středních školách. Tento dokument obsahuje stručné shrnutí výstupu ze vstupního dotazníkového šetření na těchto školách.

Mezi zapojené školy patří: Gymnázium Thomase Manna, Gymnázium Jana Amose Komenského v Dubí, Gymnázium Kadaň, Městské gymnázium a ZŠ Jirkov. Pro evaluační účely jsou naplánována dotazníková šetření, která budou průběžně zaznamenávat efekt působení ambasadorů na školách. První dotazníkové šetření proto bylo uspořádáno hned na začátku intervence, tedy před začátkem působení ambasadorů, aby bylo možné zaznamenat počáteční stav ve třídách. Hlavní zkoumaná témata jsou:

- 1) obeznámenost s profesí speciálního pedagoga/pedagožky
- 2) zařazení této profese do žebříčku obecně známých profesí podle vnímané prestiže
- 3) odhad pravděpodobnosti, že by se rozhodli tuto profesi studovat

První vlna šetření proběhla na přelomu září a října roku 2024. Celkem bylo dotázáno cca 200 žáků, do analýzy ale vstupuje pouze 154 dotazníků, které byly kompletně, či téměř kompletně vyplněné. Ostatní byly odstraněny z důvodu vyššího podílu chybějících odpovědí. Na jedné střední škole nebylo zahájeno působení peera v prvním běhu a bude zahájeno až v tomto roce.

Následující tabulka zobrazuje počty žáků/kyň z jednotlivých škol a rozdělení na podpořené a nepodpořené třídy. Termín “podpořené třídy” označuje třídu, ve které následně došlo k působení ambasadora speciální pedagogiky. Termín “nepodpořené třídy” označuje kontrolní skupinu. Kontrolní skupina slouží ke sledování vývoje stavu ve třídách, ve kterých k žádné intervenci nedojde, aby bylo možné zhodnotit efekt působení času, bez efektu intervence.

Cílem vstupního dotazníkového šetření není porovnání podpořené a nepodpořené skupiny. Cílem opakovaného šetření bude zmapování stejných témat s odstupem šesti měsíců a porovnání počátečního a koncového stavu uvnitř podpořené skupiny a porovnání počátečního a koncového stavu uvnitř nepodpořené (kontrolní) skupiny. Pokud bude intervence úspěšná a působení ambasadorů speciální pedagogiky povede k posílení povědomí o SP a pozitivního hodnocení této profese, rozdíl počátečního a koncového stavu by měl být u podpořené skupiny výraznější.

Popis počátečního stavu

Popis vzorku

<u>podpořené třídy</u>	<u>nepodpořené třídy</u>
------------------------	--------------------------

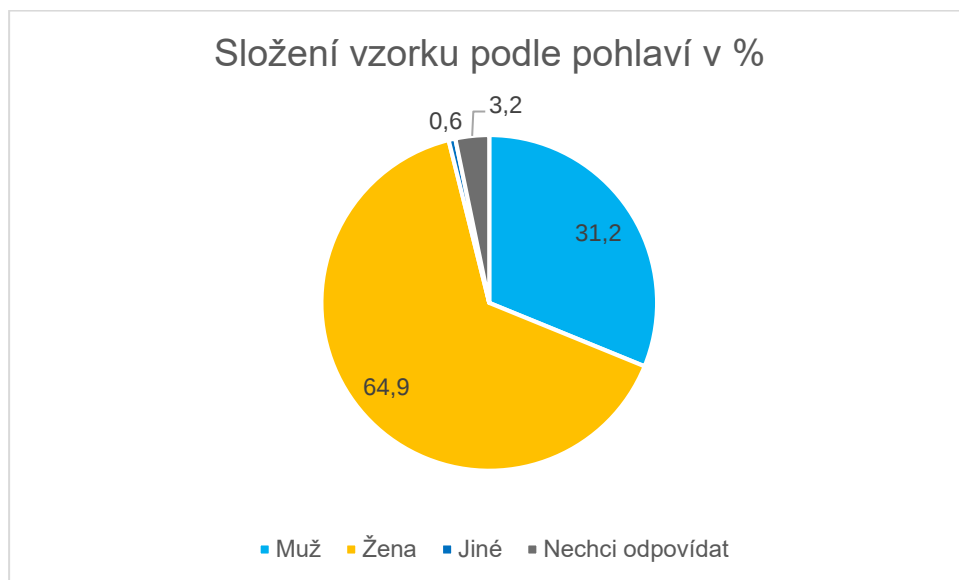

Na jaké studujete střední škole?	Gymnázium Thomase Manna	40	0	40
	Gymnázium Jana Amose Komenského v Dubí	16	0	16
	Gymnázium Kadaň	0	57	57
	Městské gymnázium a ZŠ Jirkov	17	24	41
	Total	73	81	154

Zdroj: vlastní šetření v rámci projektu Speciální pedagog – inspirací k volbě profese, 2024

V analyzovaném vzorku tvoří 65 % žáčky, pouze 31 % žáci, 5 osob nechtělo na otázku odpovědět a jedna osoba uvedla pohlaví „jiné“. Obecně platí, že ženy mají v dotazníkových šetřeních vyšší návratnost. Můžeme proto předpokládat, že mezi vyloučenými dotazníky bude vyšší zastoupení žáků. Disproporční zastoupení vzorku podle pohlaví ale není pro tento projekt ohrožující.

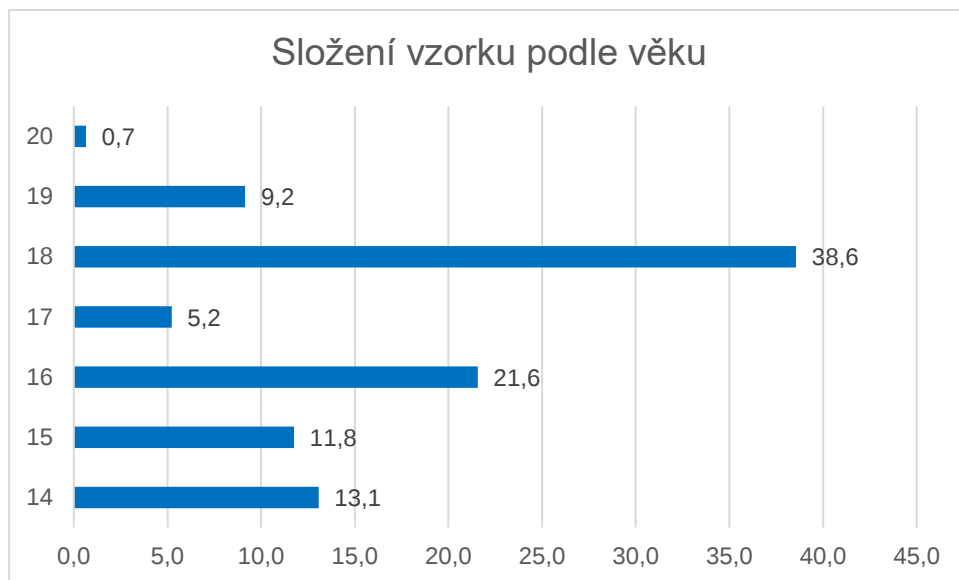
Graf 1

Z pohledu věku tvoří nejsilnější skupinu žáci a žákyně ve věku 18 let – celkem 40 % vzorku. Šetření se účastnilo několik různých tříd a i podpořená a nepodpořená skupina se věkově značně liší. Při sběru opakovaného šetření bude třeba ideálně zahrnout stejné podpořené i kontrolní třídy, nebo alespoň třídy ve stejné věkové skupině. Jinak by mohlo dojít ke skreslení výsledků.

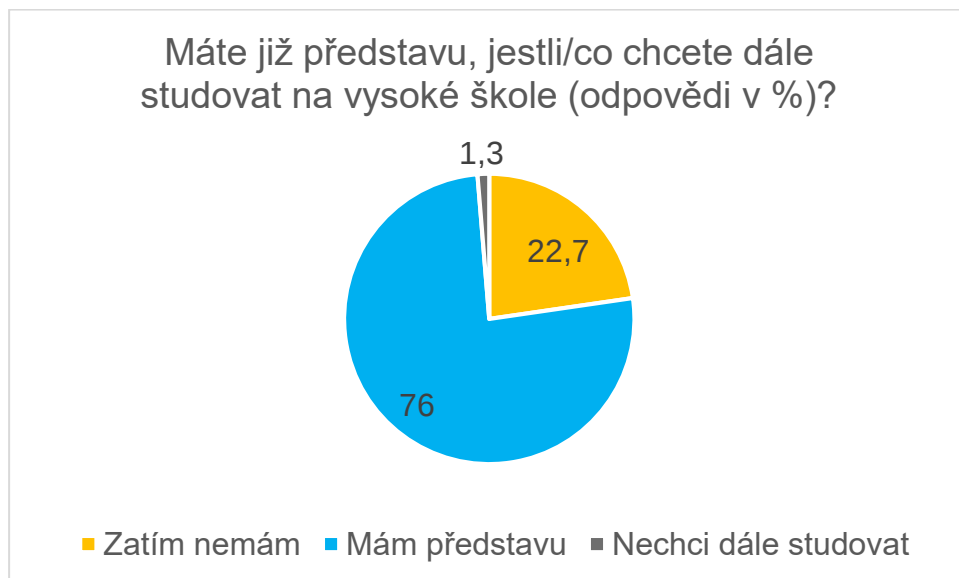

Graf 2

Drtivá většina studujících (76 %) na gymnáziích již má jistou představu, co by chtěli dále studovat. Pouze 23 % jich uvedlo, že představu zatím nemají. Především u této skupiny studujících je možné sledovat, zda působení peerů SP může alespoň částečně přispět k navýšení odhadu, že by si studující zvolili speciální pedagogiku jako svůj budoucí obor.

Graf 3

Pouze deset studujících ze 154 uvedlo, že jejich vysněná profese/povolání spadá do kategorie *Vzdělávání a výchova*. Nejvíce obsazená kategorie byla *Zdravotní a sociální péče* (27 studujících). Téměř 50 studujících ale představu zatím nemá, nebo nebyli schopni svou vysněnou profesi zařadit na nabízené škále.

Graf 4

Mezi studujícími jich 60 % uvedlo, že se již někdy s profesí speciální pedagog/pedagožka setkali, 23 % studujících se s touto profesí doposud nesetkalo a 18 % si nebylo jisto odpovědi.

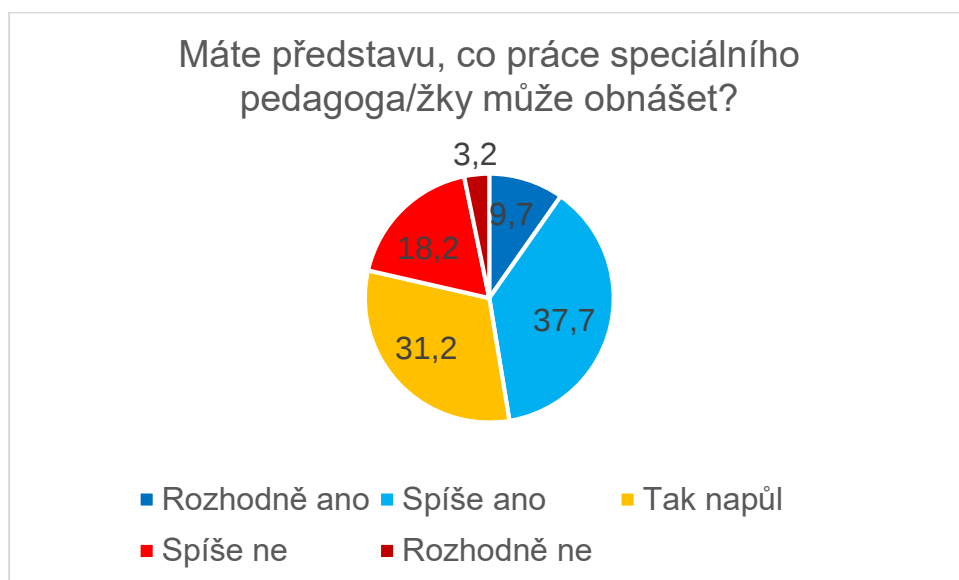
Graf 5

Pokud se ale zeptáme na přesnější představu, co práce speciálního pedagoga/žky obnáší, rozhodně či spíše ano již uvádí méně než polovina studujících.

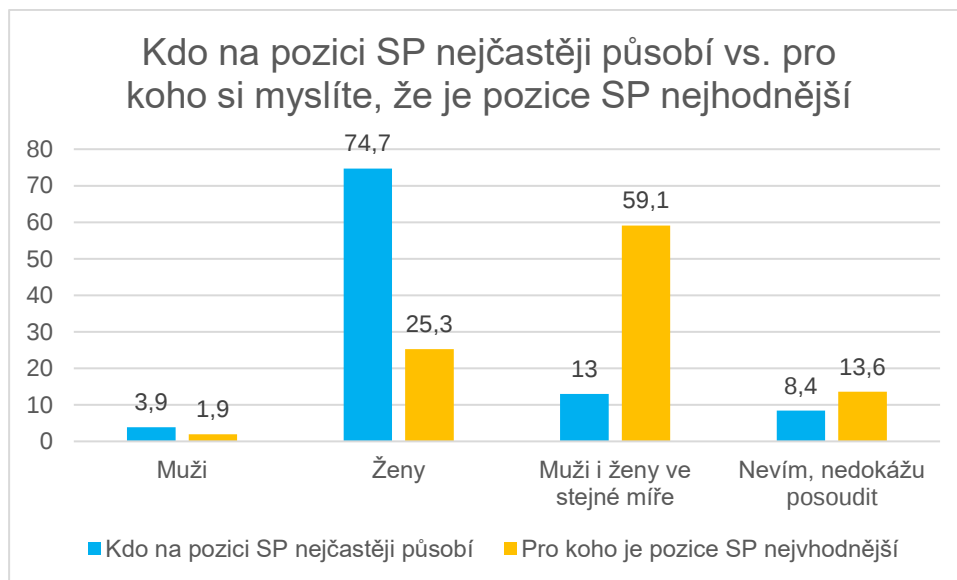
Graf 6

Studující velmi dobře vnímají, že na pozici speciálního pedagoga/žky nejčastěji působí ženy, při dotazu, pro koho je tato profese nejvhodnější jich ale 60 % uvedlo, že je vhodná pro muže i pro ženy ve stejné míře a pouze 25 % jich uvedlo, že je vhodná pouze pro ženy. Vypadá to tak, že studující nevnímají vůči profesi SP tak silné genderové předsudky, jak by se dalo očekávat.

Graf 7

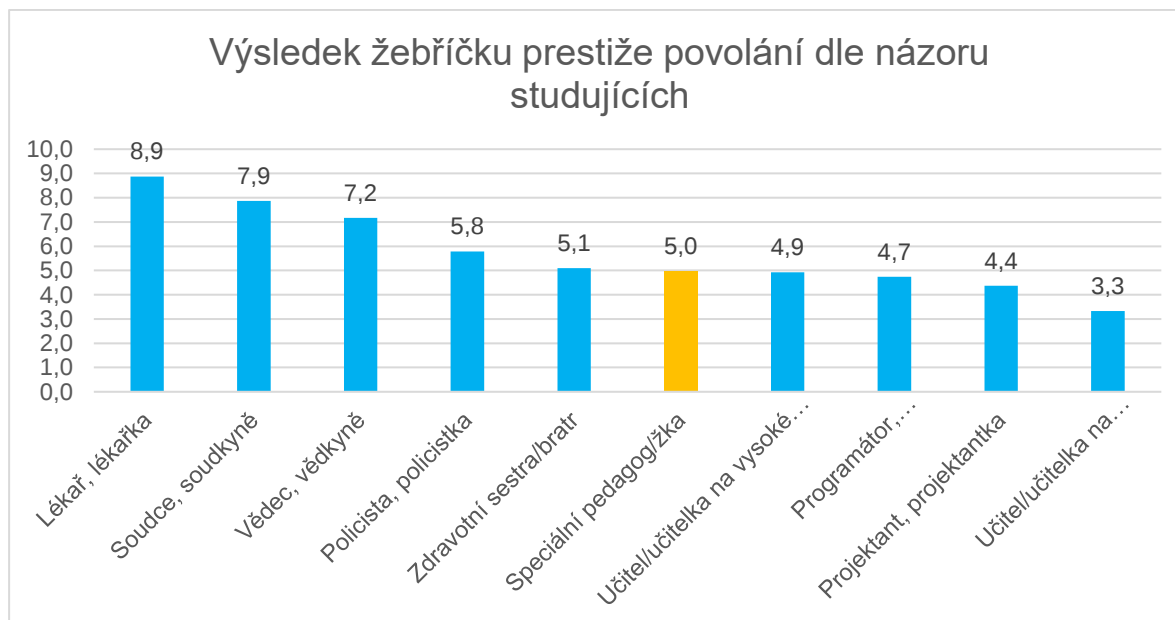
Následující graf znázorňuje výsledek žebříčku prestiže povolání, který měli studující za úkol sestavit z předložených profesí.

Byla jim položena tato otázka: *Pokuste se prosím seřadit tyto profese od 1 do 10 podle prestiže, kterou jim subjektivně přikládáte. Na první místo umístíte nejlépe vnímanou profesi, na poslední tu nejhůře vnímanou. (Prestiží může být myšleno dobré jméno, uznání, respekt, vliv, váženost či důležitost této profese pro společnost).*

Následně měli za úkol ohodnotit samostatně profesi speciálního pedagoga/žky v rámci stanoveného žebříčku. Graf znázorňuje průměrně přidělený počet bodů, přičemž 10 bodů bylo maximum (nejvyšší prestiž) a 1 bod minimu (nejnižší prestiž). Z tohoto pohledu dosáhla pozice SP celkem dobrého výsledku, jelikož dosáhla průměrně 5 bodů z deseti, což je srovnatelné např. se zdravotní sestrou/bratrem či vyučujícím na vysoké škole a dosáhla znatelně více bodů, než bylo uděleno vyučujícím na základní škole.

Graf 8

Studujícím byla položena také následující otázka: *Pokuste se prosím odhadnout pravděpodobnost, že byste šel/šla studovat obor speciální pedagogika (uved'te číslo od 0 do 100 %, 0 % znamená žádná pravděpodobnost, 100 % znamená vysoká pravděpodobnost).*

Průměrná hodnota uvedených pravděpodobností byla 17.5 % ze 100 % (celkem 9 osob uvedlo pravděpodobnost nad 50 %). V ideálním případě (v případě úspěšného působení ambasadoreů SP na zapojených gymnáziích) by toto číslo mělo/mohlo v opakovaném šetření dosáhnout vyšší hodnoty. Opakovaný sběr dat proběhne začátkem roku 2025. Srovnání dat ze vstupního a opakovaného šetření bude součástí druhé průběžné evaluační zprávy.